

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
egyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczá u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, január 7.

Szocialista követelések.

A szocializmus tengerikigyója ismét kísért. Budapesten az agrárszocialisták most kongresszusoztak. A vidéken ez a tengerikigyó szintén föl-föl veti magát a fölszínre és félemlíti a gyenge lelkeket.

Nálunk Nagyváradon holnap akar-tak a szociáldemokraták nagygyűlést tartani, de a rendőrség rábeszélésének engedve ők maguk visszavonták a nagygyűlés megtarthatásáért benyújtott kérvényt.

A Budapesten kongresszusozó agrárszocialisták határozati pontokat fogadnak el. Tehát legalább látják a mezőgazdák azokat a sületlenségeket: a miket akarnak? és készenlétbe helyezkedhetnek.

A vidéken az izgatók még csak a tagokat gyűjtik. Aláírási iverke gyűjtik az elégedetlen mezei munkás-elemet. A szegény telebeszélte fejű munkás *harmincz krajczárt fizet*, bele írja, vagy íratja nevét a listába és megtanítják őt arra, hogy ő mostantól — »szocialista«. Ezeknek a kívánságát vagy szándékát tehát még senki se tudja. Az egész mozgalom hasonlít a halaknak azon állapotához, midőn egy gazember nadragulyát szór a vízbe, amitől a halak megbódnak és aztán annál könnyebben kilalászhatók.

Csak azt tudja a szegény munkás, hogy ő most már »szocialista« és azt, hogy otthon toprongyos családja van, maga pedig kojtorog egyik faluból a má-

sikba és az összekoldult fillérekből magát a fagyos földig leiván, ha könnyületes kezek földel alá be nem viszik: ott fagy meg az Isten szabad ege alatt. . . Csak a napokban találtam az ut közepén egy ilyen szerencsétlen munkást, kit ha be nem vitetek az istállóba, okvetlenül ott fagy meg az ut közepén. Reggel midőn megkérdeztem, hogy ki ő és merre van hazája? Azt mondta, hogy ő *szabolcsmegyei «szocialista»*.

De hát mit is akar a Budapesten néhány nap előtt megtartott ugynevezett »II. földművelő munkás szakkongresszus«?

1. Minden község vagy városban lapszervezet alakítandó. Az az, hogy minden munkás fizessen elő a »Földművelők szaklapjára«. No lám. Ez nem rossz gondolat. A szaklapot természetesen az izgatók csinálnák. És mivel Magyarországon sok százezerre megy a mezei munkások száma: a lap jövedelméből (meg abból a beszédett bizonyos harmincz krajczárokból) a czilinder, szalonöltözék és lakkcipőkben járó, fiakkeren futkázó és havanna szivarokat szívó szerkesztő urak, milyen szépen properálhatnának?! . . .

2. Akarja, hogy a 18—20 órai munkaidő 12, esetleg csak 8 órára szállíttassék le. Husz órát a mezei munkás a leg-hosszabb június vagy júliusi napon se dolgozik, mert hajnali 3 órától esti 9 óráig is, csak 16 órát dolgozik; mert reggelire fél, ebédre egy és uzsonnára fél órára mindig pihenőt tart.

Ha meg csak 8 órára szállíttatnék le

a munkaidő, hát akkor mikor dolgoznának a munkások? Ez bizony ostoba kívánsága a léhűtő és dologtalan izgatónak, tehát kár lenne vele hosszasan foglalkoznunk.

3. Kívánja, hogy minden hetes, hónapos és éves munkák beszüntetessenek és helyettük a *napszamos munkák léptetessenek életbe*. No ez a kívánság már se nem ostoba, se nem buta; hanem valamely delirium tremenszben szenvedő komoly izgatónak a bolond agyvelejében fogamzott *abszurd eszme!* Ahol egy nagy birtokon például 100 pár ökör és 20 pár lóval üzetik a mezőgazdaság, hogyan lehetne itt béresek és kocsisok nélkül, napszamosokkal gazdálkodni? azt a korhely népbolondító »szocialista« izgató elfelejtette meggondolni. Ki fogná etetni, gondozni, de legtöbb esetben be is fogni azokat az ökröket és lovakat?

4. Minden részes munka eltörleendő. Lehetne-e a mezei munkásoknak, ezen a saját érdekük ellen való ostobáb valamit kívánniok?! . . . A föld áldásaiban a gazdával osztozó munkás éppen részes munkája által biztosítja magának és családjának az élet fentartására szükséges ételmet. Ahol és amily mérvben a mezei munkás, az új földes uruk által, a részes munkákból szívtelenül kiszorított: ott és olyan mérvben jelentkezett és jelentkezik még ma is az agrár-szocializmus. Például most is *Szabolcsmegye* az, ahol a szocializmus a legnagyobb hullámokat veti. És ugyan miért? Azért, mert a merkantilizmus boldogságban felhízott, de annak állandóságában nem bizó eleméből

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Nyomhajtás.

Irtá: Tömörkény István.

Nem nagy kaszárnya a pusztázó kaszárnya a tanyán; mindössze tizennégy ló van benne, természetesen a hozzávaló emberekkel együtt. Az emberek között van vén meg fiatal. Ahogy jön. Némely ember, bárhogy tartják, hárhogy hívják, abbanhagyja e mesterségét, a másik meg visszamarad hivatlan.

Az istálló egyébként nem kaszárnya. A lovak ott jó gondozásra lelnek. A lóhoz való emberek pedig lakást kapnak, elfogadható tisztességeset.

Igy vannak kint a tanyán. A föld messze és nagy távolságra terjedő: aki közepén a mutató oszlopnál megáll, két nap is elvárhatna, míg embernyi ember kerül a szeme elé.

A mutató oszlop már igen rovátkos és fekete. Dombon van ez, magas dombon és sem dombról, sem oszlopról nem tudatik, ki helyezte vajjon őket idő előtt oda.

Mióta a pusztalakók az eszüket tudják, a domb ott van, valamint ott van a megfeketült, reves karó is.

A karóra néha huznak egy rováncsot. Ilyen rováncsok vannak már ott sokan, régiek s kevésbé régiek. Van már olyan is, amelyik nem látszik, mert a fa hánca egyre pusztul s a vége annyira korhadt, hogy a belevágott ékek mély hasítása ma már a felszint mutatja.

Igy van a karó, állván a pusztá közepén, a dombon.

A dombról sem tudatik, mely okból keletkezett s miért van éppen itt, ezen a laposságon, a hol ha ő nincs jelen, egyazon simaságu a pusztá. No mindegy. A domb itt van s a benne porladó csontokból pompás kukoriczavetés nő a halmon.

Van ilyen domb odakinn sok. A szemmel be nem látható sikság meséje jóformán hazugság számba megy, mert a vége láthatatlan mezőségen itt is, ott is, fölüti avar fejét a domb. régi veszekedések határköve.

Ha megkérdező Företeg János, kinek családja a magok emberemlékezete szerint is folyton ugyanezen pusztát lakta, hogy mi az a halom ott, Företeg egykedvűen felel:

— Domb.

Ha pedig azon irányban adódik föl a kérdés, hogy miért az a karó a dombon, akkor

szótalan beszédességével így adja föl a szót Företeg:

— Az ott egy jelzés.

Kiérteni e dolgokat eddig sem tudta. De miért is? E fekete farudak, amelyek a druidák köve gyanánt állnak a mezőségen a maguk nagy elhagyatottságában, ha igazat beszélnének, tán fölkevernék újra a tájék békéjét. Talán elmondanák, hogy im, Företeg János nagyapja megölte Kaszap Istók(tényleg elkaszálta mind a két lábát. . . Ma már nincsenek olyan kaszák.) Talán elmondanák, hogy miért özvegyül meg oly hamar az öreg Sáb Mihályné (a béresével agyonverett ura tetemét a vasut alá tette, hogy az vágja darabokra), talán elmondanák, hogy miért esett véletlenül a boglya magas tetejéről a vasvillába Kabók Pál.

Rejtély ez valamennyi s jótét lélek annál inkább sem szólhat bele, mert nem adhat hitelt a mendemonda szavának. De ámbátor mégis. Néha az ember esze megállapodik. Esméletébe jutnak öregek. Nézd: a vén Veszelka, az agg Kabók, a sánta Thurzó s Felemás Lajos, a pusztakoldus. . . Hova lettek? Eltűntek egyszer nyomtalan. A pusztáról igen könnyesen tűnnek az emberek, mert ott sem gyászjelen-

Alkalmi vétel!

☞ Telefon összeköttetés ☜

Előre haladt idény miatt, az összes téli árak, u. m. Jäger alsók és harisnyák, posztó czipők és csizmák téli (loden) kalapok rendkívül le-szállított árban csakis

REICHARD áruházában

Nagyvárad, Fő-utca.

(Orsolya zárda épület) kaphatók.

a marburgi czipő-gyár egyedüli főraktára.

avanzírozott új földes urak a munkásaiktól minden részes munkát elvonván, reájok nézve a megélhetést *lehetetlenné tették*. Hát ebbe a tükörbe nézzenek belé a kongresszusozó budapesti szocialisták, aztán meglátják ott: milyen ostoba és buta az ő kívánságuk?!

Igen, az agrár-szocializmust Magyarországon több mellék okon kívül, főleg az teremtette meg: hogy a merkantilizmus lovagjai, a hirtelen meggazdagodott plutokraták, a szerencsétlen liberális-merkantilis politika áldásaiban tönkre ment magyar birtokos-osztály örökébe léptek és mint új földes urak, a mezői munkásokat is csak amolyan *pénzfélének* tekintették, kikből a lehető legnagyobb hasznot kivenni iparkodtak; nem gondolva meg azt, hogy Isten a világot nemcsak a gazdagoknak, hanem talán a szegény munkásnépnek is teremtette. . . . És ha a mélyébe nézünk az agrár-szocializmusnak, nem is annyira szocialisztikusak annak velleitásokai, mint antiszemitikusak. És hogy ez így van és nem csupán föltevés, mutatja az, hogy minden magát szocialistának valló munkás legfőbb óhajta az — amit nem is tagad — hogy a nagy birtokok adassanak vissza régi tulajdonosaiknak a magyar uraknak, akiknek uralkodása alatt *a szegény ember is megélhetett*. . . . Ha elég ostoba is ezen óhajta, de mindenesetre — *jellemző valami*.

Mivel azonban a tengeri-kigyó az agrár-szocializmus tényleg meg van, nem lehet vele úgy elbánni, mint valami falrafestett ördöggel; hanem kötelessége a társadalomnak a szemébe nézni és veszedelmes tanainak útját állani addig -- míg *nem késő!*

Első sorban kötelesség lenne szerintem a magyar birtokos-osztályt tönkretevő börze politikával szakítani s megakadályozni azt, amennyire t. i. lehetséges, hogy az ingatlan birtok folytonosan gazdát cseréljen.

Másodszor sietni kellene a gazdátársadalomnak, hitel-, élelem- és különféle fogyasztási cikkek szövetekezelei által,

kiragadni a népet az uzsorások saskeselyű karmai közül.

Harmadszor. Ahol egy-egy népbolondító izgató szocialista — vagy amint ők mondják — *»apostol«* az ő lisztájával megjelenik és az embereket írja és a harmincz krajczárokat zsebeli: a csendőrök által bekisértetendő a szolgabírói hivatalhoz, honnét valamely dologházba lenne küldendő, hogy ott megtanítatnék a becsületes munkára.

Negyedszer az is igen ajánlatos lenne, hogy az elszegényedett nép marhája, vagy feje alól a párnája, most ebben a kritikus időben, adóba el ne kótya-vetyéltetnék.

Mert hiszen bölcsen tudjuk azt, hogy az államnak rengeteg pénzre van szüksége; de ha olyan Pulszky Károly, Morzsányi és akármennyi másféle károsodásokat elviselni képes: a szegény fizetésképtelen nép adójával is talán várhatna egy keveset?

K—y.

A kormány alkudozása Kussuthékkal.

Ugy látszott, nagyon is érdekében állott a kormánynak, hogy elítölje a világ (vagy talán a korona?) előtt az obstructió beszűntetése ügyében a szélső balpárttal folytatott tárgyalásokat. Mikor néhány nap előtt R a k o v s z k y képviselő szóba hozta azokat a tárgyalásokat G a j á r y és Ö r l e y annyira tagadták, hogy egy csomó rendreutasításon kívül három lovagias ügy keletkezett belőle.

Mikor pedig P o l o n y i Géza leleplezte a kompromisszum-tárgyalásokat a P e s t e r, L l o y d azt a kibuvót találta, hogy tulajdonképpen nem a kormány vagy a kormánypárt alkudozott a függetlenségi párttal, hanem S z i l á g y i Dezső, a képviselőház elnöke a maga nevében és a maga felelősségére vezette az alkudozásokat. Ez a kifogás is hiábavalónak bizonyult.

S z i l á g y i Dezső maga ment el a P e s t e r L l o y d szerkesztőségébe és ott báró R o s n e r Ervin és R a d ó Kálmán tanuk előtt a következő nyilatkozatot dikta-
lta le:

Mai reggeli lapunk első cikkében az ismeretes kompromisszum kísérletek megbeszélésénél meg volt említve, »hogy többszörösen az a benyomás érvényesült, hogy a képviselőház elnöke a maga kezére operált és a kormányra ugyszólván a háta mögött akarta a kompromisszumot reá kényszeríteni.« Ezzel szemben teljesen illetékes és minden kételyt kizáró helyről arról értesülünk, hogy a miniszterelnök a múlt hó 18-án s a múlt 18-ára egybehívott konferenzia, melyen a pénzügyminiszter, T i s z a Kálmán, gróf A n d r á s s y Gyula, S z é l l Kálmán és a Ház elnöke vettek részt, az *utóbbi felkérték*, hogy a függetlenségi párt vezető egyéniségeivel tárgyaljon és a tárgyalások nyomán szerezzen tájékozást arról, vajjon nem volna e lehető bármely lényeges pont feláldozása nélkül biztosítani, hogy a napirenden levő javaslat letárgyalása még ebben az esztendőben biztosítottassék. A Ház elnöke ez ismételt feltevés következtében eljárt s az ellenzék némely személyiségeivel, mint magán egyénekkel tárgyalt. A miről értesült s a mit ad referendum vett, azt közölte december 20-án a miniszterelnökkel s másnap délelőtt egy kisebb értekezlettel, melyen részt vettek a miniszterelnök, T i s z a Kálmán (a pénzügyminiszter és S z é l l Kálmán a delegációk miatt Bécsben voltak) és gróf A n d r á s s y Gyula. Az utóbbi értekezlet a Ház elnökének eljárását *minden részében helyeselte és azt megköszönte*. A miniszterelnök arra kérte a Ház elnököt, hogy a további lépéseket csak estefelé tegye meg. Közben délután arról értesítette a Ház elnököt, hogy hagyjon abba minden további lépést, mert már ő maga a miniszterelnök lépett érintkezésbe a függetlenségi párt vezető egyéniségeivel. Ehhez képest a Ház elnöke ebben az ügyben nem is tett több lépést. Ennélfogva tehát egészen helytelen az, mintha a képviselőház elnöke talán a maga kezére akart volna ugyszólván hátulról kompromisszumot kényszeríteni a kormányra.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 7.

Nehezen indult meg ma a tanácskozás. Molnár Antal kétszer-háromszor is bekkukkantott a terembe, kiszimatolt a folyosóra: hiába, nincs sehol képviselő, csak itt-ott lézeng valaki, azok is beveszik magukat az olvasó terembe, beborítják magukat egy-egy újságlepedővel.

Mindazonáltal S z i l á g y i Dezső megnyitotta az ülést.

tést nem osztogatnak, sem harangszó nem halatszik messzire.

Ahogy a hosszú vasvonal elszalad Budapestről s megy le az orsovai hegyeknek, utközben ejt egy kicsi állomást. A neve Szatymaz. Aki erre jár, láthatja. Valamely altiszt benne a főnök s amíg a vonat jön, meg megy, egy czifrán zsinórozott legény, kardját huszáros haptákba fogva, szalutál a vonatnak s fehérre égett szőke bajuszával, rezes indiánarczával, míg el nem tűnik utána tekint.

A vonat vonat, az állomásfőnök állomásfőnök (semmi közünk hozzájuk), ez a zsinóros legény pedig a rozsdás karddal, ez egy pusztazó.

Aszongya egy este, mikor a falra akasztott fagygyertya fénye mellett ülnének a pusztazó a lovak lába alatt, aszongya egyszerűen csak az öreg Hubáji Miháj:

— Jel van a dombon.

A többiek pipáztak. A legutoljára megtért két ember, mielőtt pihenni ment, a sarat vakarta a juhászos gombos bőrnadrág aljáról, hárman durákoztak a szénahányóban, a többi ült és eszmélkedett.

Egyszer csak aszongya Haly Mátyás:

— Jel?

Aszongya rá az öreg Hubáji Miháj:

— Jel.

Odakint verte az eső a padlatot, néha a kutyák ugattak. A pusztazó, ülve ki itt, ki

ott, pipáztak csöndesen, mignem Haly Mátyás, aki Hubáji Miháj beszédére a szavat adandó volt (legifjabb valamennyiük között) aszondta:

— Kit öltek mán mög mögén?

Mindenféle teremtett állatot lehet lopni, csak lovat nem és birkát nem. A birkát ugyanis nem lopják, hanem elhajtják, a lovat se lopják, hanem elkötik. De birkában és lóban szintén nagy a különbség a pusztán. Az ellopandó birkákat az elaludt pásztorok nyájából éjjel egyszerűen elhajtja az ember s elhajtván, belesapja a harmadik határban a maga falkája közé. Ellenben más a ló. A ló magas termetű állat, amelynek csakugy passzusa van, mint keresztlevelé az embernek, lépteivel nyomot hagy az avaron, az országut sarában és eladása, félkézen való elkalmárkodása bizonyos nehézségekbe ütközik.

Télen lovat lopni lehetetlen, mert a hóan elárulja a nyom. Tavasszal is bajos, mert olyankor a föld tele van emberekkel, akik szántanak, vetnek vagy jószágaik ügyében mennek ide s tova a pusztán. Nyáron szintén lehetetlen, mert nem mehet toronyirányában a b n z a földeken, kukoricatáblákon keresztül.

Más az ősz. Ősszel lehet, az ősz valósággal arra látszik teremtve lenni a maga csatájával, beborult egével, hosszú, végtelen tarlóival, hogy lovat lopjanak benne. Ilyenkor rendszeren szél van, erős, zivataros őszi szél s mert szél

van, meg lehet közelíteni szél ellenében a tanyaikat. Ennek az az ismeretes haszna, hogy a kutyák nem érzik az idegen ember szagát. Továbbá ősszel van egy kis borocskájuk is az embereknek s ennél fogva mélyebben alszanak. A szél pedig tüvölt és zugnak a magas jegenyenyárfák. Így jön össze minden, hogy ép arravalóvá tegye az időt, hogy lovat lopjon benne az ember.

Lopnak is.

Özvegy Sáb Mihályné kocsisjegénye éjszaka, a gönczörsekér feljötté táján fölkel a pitvarbeli ágyról, hogy majd vet a lovak elé kevés szénát. Bemegy az istállóba, belöki az ajtót, de senkit sem talált ott. A jászol helye üres, a lovak eltűntek. Szép két ló volt pedig, különösen a csillagos homloku sárga, amelyért egy lánccal fekete földet ígértek ép a héten. A legényt zsisbatagság szállja meg s az üres jászolra bámul. Nézd el, nézd. Elmentek. Pedig épp most akart nekik enni adni.

Azután kifut, lekappa a szegről a puskát s dühösen belelő a sötét éjszakába. Maga se tudja, miért tette, de im, haszna van neki. A sáros tarlón keresztül csobogás hallatszik, meg az a sajátos érzépengés, mikor kardok verődnek kengyelekhez. Nem is telik be sok idő, mikor az udvaron megáll két lóval két ember, csuklyás köpenyegben, aztán az egyik, az öregebb azt mondja.

— Mi baj illés?

Elnöki jelentések.

Simán pörögtek a napirend előtti bemutatók. Csanádmegye kérvénye a 48-as törvények megünnepzése, a balassa-gyarmati függetlenségi párt kérvénye az önálló vámterület érdekében.

Apáthy Péter is baj nélkül tehetett jelentést *Heltai* és *Konkoly Thege* mentelmi ügyéről.

Az elnök mosolyogva jelentette: Következik a napirenden levő *javaslat tárgyalása*.

— Kiván-e valaki hozzászólni az első szakaszhoz.

— Senki. Tehát a vitát bezárom.

A jobboldal mosolygott. *Pulszky* Ágost rövidesen hamarosan ajánlotta a Bánffy módosítását elfogadásra, a Kossuthét pedig elvetésre. És már-már szavazásra került a sor, mikor felállott *Kossuth Ferencz*:

— A Ház nem határozatképes.

A Ház nem határozatképes.

Szilágyi kesernyésre vált arccsal: Ohajtják a képviselő urak a Ház megszámlálását?

— Igen, igen! — felelnek a szélsőbalon.

— Hát tessék! — int *Szilágyi* a jegyzőknek, akik megszámlálják a jelenlevőket. Mindenki tudta előre az eredményt: fele sem volt jelen a száznak és az elnök *lefüggesztette* az ülést.

Tizenegykor az elnök újra megnyitotta az ülést és minthogy időközben határozatképes lett a Ház. Föltette szavazásra az első szakaszt és a beadott módosításokat. A többség elvetette *Kossuth Ferencz javaslatait*, ellenben elfogadta a szakaszt a miniszterelnök módosításaival együtt.

Következett a 2. §. tárgyalása, a melyhez azonban senki sem kívánt szólni s így az elnök szavazás alá bocsátja azt.

A Ház felállással és ülve maradással döntött, változatlanul elfogadván a 2. §-t is.

Bánffy módosítása.

A következő szakasznál báró *Bánffy* Dezső szólalt fel s benyújtotta az előre jelzett módosítványt, a mely magában foglalja a kormány eljárását igazoló aktákat s a bank-egyezményt, egyben visszaható erejűvé teszi a szakaszt és fölmentést kér a kormány számára azzal, hogy eljárását helyesli.

A miniszterelnök indítványa így hangzik:

A 3. §. harmadik bekezdéséhez — a helyett — teendő a fentebb említett egyezményre vonatkozó javaslatok legkésőbb 1898. márcz. 1-éig a két ország törvény-

hozása elé nem terjesztetnek, a jegybank ügynek és az 1. § által ideiglenesen szabályozott többi kérdéseknek, az utóbbiakra nézve az 1867: XII. t. c. 68. §-ában az országnak főtartott törvényes s önálló intézkedési jog alapján teendő állandó szabályozása iránt törvényjavaslatokat terjeszsen elő oly időben, hogy a szabályozás 1898. évi decz. 31-éig törvényerőre emelhető legyen.

Polonyi Géza az ujjonnan módosított szakaszt úgy fogja fel, hogy azt csak bizalmi kérdésnek lehet tekinteni s így természetes, hogy a függetlenségi párt az előzmények után nem szavazza meg a szakaszt. A kormány a kiegyezési alkudozások során és az örendelkezéséről szóló vita közben olyan alkotmány elvleges eljárást tanúsított, a mely teljes mértékben bizalmatlanná tette az ellenzékét s azért a párt nevében kijelenti, hogy nem hajlandó a kormánynak módot adni a további működésre és nem járul hozzá a bizalmi szavazathoz.

Polonyi után *Kossuth* Ferencz szólalt fel. Bár a 3-ik szakasz semmiképp sem felel meg a törvény szövegének, mégse ad be módosítványt, mert az csak a törvény világosabb magyarázatát foglalhatná magában, ezt pedig bizonyosan leszavaznák. Mégis foglalkoznia kell a kérdéssel. Az állandó szabályozás nem lehet más, mint az önálló vámterület, mert a magyar törvény a vámszövetségre világosan kimondja, hogy az nem lehet állandó. (Élénk tetszés a szélsőbalon). Ezt szükségesnek tartja hangsúlyozni. Ha a kormány a törvényt elmulasztotta végrehajtani, alkotmányvétség terén áll. Ne tőrjék el könnyelműen a törvényt. Magyarországnak úgy sincs valami sok garanciája alkotmányosságá főtartására, legalább a meglévő garanciákat ne dobjuk el. Nem fogadja el a módosítást se, a szakaszt se. (Helyeslés a szélsőbalon).

Apponyi beszéde.

Apponyi Albert gróf: Sem a javaslatban, sem a módosításban nem lát bizalmi kérdést. De ami azt a külön indítványt illeti, hogy a ház tudomásul vegye a kormánynak ebben a kérdésben közigazgatási uton való intézkedését, ez némileg bizalmi kérdés és ezt nem szavazzák meg. Fejtegeti ezután, hogy az a kérdés hogy beállott-e az a szükséghelyzet, mely a végrehajtó hatalom ilyen intézkedését indokoltá teheti és hogy az előállott helyzetnek nem volt-e maga a végrehajtó hatalom az oka? Ha nem állott be az első feltétel: akkor

a kormányt felelősségre kell vonni. (Élénk helyeslés a balon). Megvallja, szerinte beállott a jelzett szükséghelyzet, a kormánynak fontos oka volt intézkedésére. Ennek daczára sem adhatja meg a fölmentést a kormánynak, mert az egész kiegyezési tárgyalásban a kormány súlyos hibákat követett el s a kényszerítő helyzet beálltának a kormány az oka.

Politikai fölmentést azért se adhat, mert egyre megy, akár kéz alatt, akár ünnepélyes rendelettel intézkedik a kormány, sőt a rendelet még korrektebb dolog mint az ilyen titokban való intézkedés. Ismételtelen kijelenti, hogy magát a szakaszt és a módosítást elfogadja.

A néppárt nem adja meg a felmentést.

Major Ferencz szóba hozta a *Tisza* István és *Kubinyi* Géza közti folyosói szóváltást, melyet tisztázandónak tart. Mért nem akarták az Apponyi komentálását magukévá tenni? Talán hazafiságból? Nem. Önzésből, hatalmi vágyból, hogy Apponyinak ne legyen semmi része a dicsőségből. Czitálja a *Pester Lloyd* cikkét, melyben világosan ki van írva, hogy Bánffy maga kereste a függetlenségi párttal a paktumot. Holott Bánffy újévi beszédében kijelentette, hogy semmi koncessiót nem ad. Micsoda frivol játék ez? A szakaszt és módosítást elfogadja, de a fölmentést ennek a kormánynak nem adja meg.

A kormány védelmére.

Gr. Tisza István: Abban mindenki meggyezik, hogy Apponyi első és második felszólalása teljesen összhangban van; egyéb újságleletyikákra nem reflektál. A mi a helyzetet illeti, a kormány akkor járt el törvényesen, midőn a többség akaratának megfelelőleg intézkedett s törvénytelenül járt volna el, ha a kisebbség akaratát emelte volna érvényre. Vanak esetek, midőn a kormány kell, hogy hatáskörét tullepje. De akkor azt nyíltan be is kell vallani és a ház előtt a jogi konzekvencia kérdését fölvetni. A jelen esetben ez a hatásköri tullepés nem volt szükséges, a törvényből magából önként értetődött, hogy a kormánynak január elsején valamiképen intézkednie kellett. Ez az intézkedés nem szükségrendelet, ilyet Magyarországon nem lehet kibocsátani. A szakaszt, a módosítást és az indítványt elfogadja.

A javaslat megszavazva.

Ezután a függetlenségi párt kivételével megszavazták az egész javaslatot.

A fölmentést azonban a nemzeti párt és a néppárt nem szavazták meg.

Illés szóltan mutat be az üresen maradt istállóba.

Az öregebb pusztázó erre ledobja a ló háttára a köpenyegét, leszáll s kétrét görnyedve jár az udvarban.

— Járt itt valaki csizmában tegnap? kérdezi.

— Nem — mondja a legény.

— Akkor jól van — felel s készül, hogy kiakasztja szíjjaiból a puskát.

A másik aki a lovon ül, a fiatal *Guczi* Teofráz most azt kérdezi amattól:

— Mőgván a csapás?

Amaz négykézláb kezd mászkálni, egyre menve kijebb a tanyából s úgy felel:

— Mőg.

S hozzát teszi:

— Gyere utánam.

Egy darabig megy így, akkor kiegyenesedik, sáros kezeit a ló czombjaihoz dörzsöli, fölül s azzal kocogni kezd alatta az állat.

A másik megy utána s jó messzire vannak már, mikor *Illésnek* visszakiált.

— A pej sánta volt ugy-e?

Illés visszakiált:

— Az.

Az öreg e szóra még jobban beleül a nyeregbe, ami annyit jelent, hogy helyén van már a dolgában egészen.

— Szorid! — szólit *Guczi* Teofráznak.

Vágtatni kezdenek és mennek a fekete éjszakában. A lovak nyomán sár verődik föl s

megbotlanak itt-ott a tarlón feledett tengeriszárban. Az öregebb egyszer leszáll, nézi megint a földet s fölvesz a pusztai sárból egy pipát.

Gyufát gyújt és nézi.

— Látod? — mondja *Teofráznak*.

— Savanya Kabóké ez — felel *Teofráz*.

Tudni kell, hogy *Savanyu Kabók* a foglalkozására nézve lóköltő.

— Ez az — szólit most már az öreg vidáman, mint aki a dolgában teljesen biztos. Ujra fölül újra azt mondja:

— Szoridd!

Biz a sarkantyú véresre válik. Á hold hirtelen kitekint a rongyos, fekete fellegek mögül s hideg fényével előnti a határt. Végig az avarok, a sarak fölött vágtatva megy a két városi katona. A lovak bizony nem valami hiresek, hamar megizzadnak, szakad róluk a tajték. Fölöttük szél süvölt a nagy idegenségben s elszáradt ballangók csomóit kergeti a tájon.

Időnkint a földre tekint az öregebb s azt mondja a fiatal legénynek:

— Szoridd . . .

Szoritják. A szél egyre jobban támad, a föld egyre sárosabb, a lovak egyre jobban nyögnek.

Egyszer csak azt mondja az öregebb:

— Akaszd ki a puskád.

Guczi Teofráz lépésre fogja a lovat, köpenyegjét hátra veti s oldozza a fegyvere szíját

a mellén. Így elmarad, mert amaz vágtatva megy most is, s éppen csak hogy készen állásba vette *Teofráz* öcsének a fegyvert, mellette vad rohamban száguld el két gatyás ember, egyik a bicsakló sánta pej lovon, a másik azon a bizonyos hires sárgán.

— Megállj! — ordítja *Guczi* Teofráz városi katona.

Hát. Épp majd azok állnak meg mostan. Mennek, mennek, sebesebben mint a ballangó, sebesen, mint a szélvihar, szóvalan a nagy némaságban, az egyiknek a hátán lebeg a börtarisznya, mintha panyókára vetette huzármenté volna.

Nincs már *Guczinak* ideje, hogy öregebb társát szólítsa. Baloldal megnyomja térdével a lovát, a sarkantyút mind a két oldalon megszorítja a ló vékonyában és amint ez a száguldásba kezd, elereszti a kantárt, két kézzel fogja a puskát és újra süvit kásás, rekedt hangon:

— Megállj, Márad ne legyen!

Azzal hirtelen előre rántja a két lábát s a ló, amint a mellső részét éri a szeges vas, hirtelen reszketve megáll.

Most szobornak lehetne önti *Guczi* Teofrázt. A nyargalászó lóból olyan kezes állat vált, mint valamely fáradt tehén s rajta mereven nyugott két karjával, a puskával, melynek csövén a hold szeliden játszadoz, a férfi.

— Durr — azt mondja egyszerre a puska.

— Jaj — kiáltja valaki amott s egy fe-

Az ülés végén megszavazták a községi nevekre a főrendiház módosításait. Holnapra a mezei munkásokról szóló törvényjavaslat tárgyalása van kitűzve, mely után az ülészakot berekesztik. Az új ülészakban az ujonczozás költségvetését fogják tárgyalni.

Nagyvárad város közügyei.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Néha alig negyedórát tart a közigazgatási bizottság ülése és tegnap majdnem 3 óráig tárgyaltak.

Beöthy László főispán elnöklete alatt jelen voltak: dr. Bulyovszky József, Mezey Mihály, Dus László, Rácz Mihály, dr. Grámm Károly, dr. Vári-Szabó Béla, Papp Miklós, Gyurkovits Kornél, Hlatky Endre, Frankó Endre, Mihelfy Adolf, Rádl Ödön, dr. Perjessy Mihály, dr. Berkovits Ferencz, Hoványi Géza és dr. Grósz Albert.

Mindjárt az ülés elején az 1898. évre megalkotották a különböző albizottságokat a következőképpen:

Fegyelmi választmány: Sipos Orbán, Gyurkovits Kornél, Némethy Károly, Rádl Ödön rendes tagok, Papp Miklós és Frankó Endre póttagok.

Erdőrendészeti albizottság: Rádl Ödön elnök, Hoványi Géza és Némethy Károly tagok.

Erdő kihágási II. fokú bizottság: Rádl Ödön, Némethy Károly, Mihelfy Adolf, Hoványi Géza rendes, Frankó Endre, dr. Vári Szabó Béla, Hlatky Endre és dr. Berkovits Ferencz póttagok.

Gyámügyi felelővitalbizottságba választottak: Mihelfy Adolf, Frankó Endre rendes, dr. Berkovits Ferencz póttag. — A főispán ezen bizottságba kinevezte Hlatky Endrét, Rádl Ödönt rendes, Némethy Károlyt póttagnak.

Utadó felszólamlási bizottság: Dus László, Papp Miklós és Frankó Endre.

Börtönvizsgáló-bizottság: Némethy Károly, Rádl Ödön, Mezey Mihály, dr. Hoványi Ferencz.

Ezután felolvasták és tudomásul vették a polgármester havi jelentését. A főbb adatokat már közöltük.

A miniszteri leiratok között legfontosabb a pénzügyminiszter azon rendelete, melyen ~~ta-~~ sítja a pénzügyigazgatóságot, hogy tekintettel a szomorú viszonyokra, a *összegyűlt adóhátralékok fizetésére 1898. augusztus haváig halasztást s a részletfizetésekre engedélyt adjon*

A második fontos ügy volt a *közigazgatási bíróság* ítélete, a melyben kimondja, hogy a

hér alak hanyathomlok esik a ló hátán keresztül a sárba.

Guczi Teofráz áll előbbi helyén, amíg újra tölt. Azután, az izgalomtól remegve kissé, lépésben megy a tölt helyre, a halott mellett megáll, leszáll s megfordítja azt a sárban, hogy láthassa a képét.

Míg ezt tenné, odaér az öregebb pusztázó, bizonyos nevezetű Hadady Gergely és azt kérdi: — A Savanya Kabók?

Teofráz, aki azért neveztetik e néven, mert ezen szent napján született, a sarat törli a halott homlokáról.

— Én nem annak nézöm — mondja.

S törli tovább.

Gergely várja egy darabig, hogy vajjon ráismer-e s untában megmozdul vele a ló. Ezzel fölkiált:

— Hát kicsoda a betyár?

Teofráz elpuczolta már a halott arcáról a sarat s a tetemet gyengéden emelve a tulajdon maga nyergébe teszi. Mikor fejét Hadady Gergely felé fordítaná, a szemében a hoidvilág kevés vizet mutat. A kengyelekkel átköti a holt ember lábát a ló alatt s ép mikor ezen munkájában a ló hasa táján van a feje, onnan mondja ki tompa hangon:

— Az apám.

S lovát kantárszáron fogva, vitte halottját a maguk tanyaháza felé.

Ezen okból van megszapordva egygyel a karón a jelzés.

cselédek után nem köteles adót fizetni. A legfelsőbb bíróság ezen ítéletét már két héttel ezelőtt közöltük.

Mihelfy Adolf javasolja, hogy adják ki mihez tartás végett az adóhivatalnak.

Beöthy László főispán kijelenti, hogy a legfelsőbb bíróság ítélete az adott esetben végérvényes, a közigazgatási bizottság azonban nem teheti túl magát a miniszteri rendeleten.

Hlatky Endre indítványozta, hogy irjanak fel e tárgyban a kereskedelmi miniszterhez, adjon utasítást, hogy jövőre nézve milyen álláspontot foglaljon el a közigazgatási bizottság.

Még sok adóügyet, felebbezést intéztek el s az ülés véget ért.

A városi árvaház ügye.

Nagyvárad város egyik ifju áldásos intézménye: a városi árvaház is, mint nálunk a legtöbb középítkezés, dicséri azt a szakértelmet, melylyel a város építkezései két évtized óta vezetettek.

Jószivü emberek adományából és Sal Ferencz buzgólkodása folytán az árvaházra összegyűlt tekintélyes alap jórészt beépítettek egy palotába, a mely most holt tőke, mert üresen áll.

Azt sem tudják, mit csináljanak a diszes palotával.

Ezt igazolja a városi árvaház választmányának tegnap tartott ülése.

Jelen voltak dr. Bulyovszky József polgármester elnöklete alatt: Des Echerolles Kruspér Sándorné, Ritoók Zsigmondné, Mezey Vilma, Wechsler Adolfné, dr. Molnár Imre, dr. Baróthy Ákos, Kékus Vidor, dr. Hoványi Gyula, Ragány János, dr. Grám Károly, Gábel Jakab, Dus László, Papp János és Szüts Dezső.

Az előterjesztett féléves számadást az árvaház kiadásairól, — tudomásul vették.

A Karácsony és új év alkalmából az árvaház növendékeinek jószivü emberbarátok sok ajándékot és pénzt is adakoztak. — A választmány elhatározta, hogy a pénzüsszegeket az árvák számarányához képest felosztják s takszárban helyezik el. Mikor egyik másik kikerül az árvaházból, megkapja a ráeső összeget.

Hosszabb vitát keltett, hogy a nagyrészen üresen álló épület emeleti részét bérbe adják.

Dr. Hoványi Gyula felvetette azt az eszmét, hogy az egész épületet bérbe adják ki s így jövedelmezne évenként 800 frtot. Az árvák részére pedig alkalmas földszintes épületet emeljenek.

Az ügyet kiadták a polgármesternek, hogy a főmérnök meghallgatása mellett tegyen javaslatot.

Az árvaházban jelenleg 14 fiu és 5 leány árva van. Mivel a leányokat külön kell nevelni az 5 leány nevelése sokba kerül. Szóba jött, hogy a leány árvákat nem volna-e czélszerű átadni az Erzsébet árvaház gondozása alá s a város fizetne a neveltetésükért.

Egyelőre e tárgyban nem határoztak, hanem fontolóra veszik az ügyet.

Néhány belső ügy elintézése után az ülés véget ért.

Előfizetési felhívás.

Negyedik évfolyamába lépett a „Tiszántul”. A nagy közönség megismerte, megszerette és felkarolta a lapot. Nincs szükség azért hosszas programra.

A politikában pártoktól függetlenek vagyunk. Ha azt látjuk, hogy a kormány intézkedése igazán az ország javát akarja előmozdítani, nem habozunk helyeselni és támogatni azt. De ha törvényben gyökerező jogainkat támadja, ha a kath. vallás ellen tör, ha az ország és polgárainak javával ellenkezik: — nem késünk felemelni tiltakozó szavunkat.

Az iparos és gazdaosztály érdekeinek védelme a nemzetközi tőke tulajdonosai ellen, a tisztességes munka és a munkások védelme a hazátlan szociál-demokraczia jogtalan követeléseivel — a mi programunknak lényeges részét képezik.

Hazafias nemzeti és vallásos szellem minden irányban a mi jelszavunk.

Társadalmi, megyei és városi ügyekben nem klikk, sem magán érdeknek helyet nem adunk.

Költséget és fáradságot nem kímélve azon iparkodunk, amint tettük eddig is, hogy a főváros, a külföld és a vidék eseményeiről idejében, hiven, lelkiismeretesen és részletesen értesítsük olvasóinkat. Országgyűlési és távirati tudósításainkat a vidéknek egyetlen lapja sem mulja felül.

A jó irányú szépirodalomnak előmozdítása gondoskodásunk és áldozatkészségünk kiváló tárgyát képezi.

Meggyőződhetett a közönség, hogy kiadóhivatalunk mily nagy áldozatot hoz, midőn ily magas színvonalon álló lapot ad olvasói kezébe. És azért remélhetőleg méltányolni és támogatni fogja ebbeli törekvésüket kiadóhivatalunknak és szerkesztőségünknek.

Lapunk előfizetési ára újévtől kezdve 2 frttal magasabb lesz ugyan, de még mindig olcsóbb bármelyiknél.

Az előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyed évre 2 forint.	Negyed évre 2 frt 50.

Vidékre:

Egy évre 12 forint.	Negyed évre 3 forint.
---------------------	-----------------------

A „TISZÁNTUL” szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

A vasárnapi népszerű felolvasások tárgysorozata január hó első felében:

1898. jan. 9. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Szombati István: „Arany Toldija” d. e. 11—12-ig.
1898. jan. 16. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Edelman Menyhért: „Az alkoholizmus orvosi, közegészségügyi és nemzet gazdasági jelentőségéről” d. e. 11—12-ig.

Január 8. A „Kereskedelmi Csarnok” estélye.
8. Réti Népkör bálja a Zöldfában.
8. Gyermekek bálja a Fekete Sasban.
9. A díjnok-egylet évzáró közgyűlése a megyei árvaszék tanácstermében d. u. 2 órakor.
13. Városi közgyűlés.
16. Az ipartestület táncestélye a Sasban.
18. Harmadik jogász estély a Zöldfában.
22. Tiszti estély.
26. A „Katholikus Kör” táncestélye a Zöldfában.
30. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése.
30. A katolikus kör közgyűlése d. e. fél 11 órakor.
Február 1. Városi bál a Sasban.
5. A „Kereskedelmi Csarnok” estélye.
6. A 48-as Népkör táncestélye a Zöldfában.
19. Tiszti estély.

Felkérjük t. előfizetőinket, kiknek előfizetése az év végén lejárt annak mielőbbi megújítására, hogy a szétküldésben fennakadás ne történjék.

* **A bibornok utazása.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok, püspök tegnap reggel Mayer Antal egyházmegyei könyvtárnok kíséretében a fővárosba utazott.

* **Papszentelés.** Vízkereszt ünnepén szentelte bibornok-püspökünk áldozárrá Rác Pál végzett theologust, hogy kiküldje az Ur munkásai közé, hol ifjui lelkesedéssel és tett erővel szolgálhassa Isten dicsőségét, felebarátai boldogságát és saját lelki üdvét. Böjt és ima között teltek el a szentelésre előkészítő napok, melyek után örök hűséggel kelet egybe egyházával az ifju pap. Az Ur, kinek szolgálatára szenteltette magát, segítse szent kegyelmével egyházmegyénk legifjabb áldozárát. Első miséjét Jézus nevenapján fogja bemutatni szülőföldén Késárkón.

* **A bibornok vendéglátása.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok ő Eminenciájára csütörtökön, Vízkereszt ünnepé alkalmából szűkebb körű disztribúciót adott rezidenciájában. A házigazdán kívül dr. Bozóky Alajos, Halaványa ezredes, Bunyitay Vince, Papp Miklós, ifj. Rimler Károly, Wursub ezredes, Bognár István, Velyászkó Gyula, Belezay Antal, Moess Károly, Schlauch Nándor, b. Stipsics százados, dr. Miskolczy Ferencz, Lukács áll. főnök, b. Berg főhadnagy, Gyöngyössy Lajos, Rác Pál és az udvari papság vett részt a disztribúción.

* **Ülés a városházán.** Az alsófoku kereskedelmi iskola ügyében a városházán ma, szombaton délelőtt 11 órákor ülés lesz.

* **Uj regényünk.** Regény rovatunkban egy új és hosszabb regény közlését kezdjük meg lapunk mai számában. Címe: *Üzlet és szerelem*. Uj regényünk nem a mai divatos, ugynevezett problematikus regények sorából való, nem téved el az olvasóval a lélektani rejtélyek utvesztőibe, hanem keresetlenül, vonzó költői előadásban adja elő tárgyát. A darab színhelye az ősi Hanza-város: Hamburg. Nem kis érdekességet ad a regénynek ezen nagy világáros kereskedelmi életének festése, a bűnök szereplőinek bemutatása. A büszke hamburgi patricius a czopfos családi hagyományok és az érdek szempontjából akarja megoldani fiának szívügyét, a mi ellentétbe helyezi az apai zsarnokot fiaival. Ez képezi a darab meséjét és bonyodalmát. A szerelem nagy hatalma hőssé avatja az egyiket, a kinek jelleme megedződik az élet viharában, míg a másik nem állja meg a szerelem próbáját és feláldozza szívét egyéni jólétének. Ez az ellentét érdekesen domborodik ki a regény folyamán. A darab magyarosságáért és élvezhetőségeért — plexünk ismert tolla kezéskedik.

* **Szoborleleplezés.** A budapesti kath. kör helyiségeiben e hó 12-én d. u. 6 órákor leplezik le Wenckheim Frigyes gróf és Léva Imre szobrát.

* **Kitüntetett fegyintézetű főnöknő.** A király Schreiner Dominica, a paulai Szent Vinczéről nevezett nőszerezet tagjának és a mária-nostrai országos fegyintézet főnöknőjének, ez utóbbi minőségében szerzett érdemei elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **Megvendégelt magyar huszárok.** A bécsi vendéglősök az ötvenéves császári jubileum emlékére tudvalevőleg kiállítást rendeztek, a melyet most nyitottak meg. A megnyitás előtti nap azonban a Bécsben állomásozó 15. Pálffy huszár ezredet és a 4. gyalogezredet megvendégelték. Héger szállodatulajdonos a kiállítás alelnöke egy küldöttség élén megjelent a Józsefvárosi lovassági kaszárnyában, hol Bemicz ezredes a 15. huszárezred parancsnoka fogadta a vendégeket. A küldöttség a kaszárnya udvarára ment, ahol a tisztikar és az ezred legénysége várakozott. Itt Héger buzdító hazafias be-

szédet intézett a legénységhez, amelyet Remiz ezredes azután magyarul magyarázott meg a legénységnek. A legénység ezután bevonult a kaszárnyába és elfogyasztotta az izletes ételeket.

* **Érdekes természettani előadás** lesz ma, szombaton d. u. 5 órákor, a főgymnasium fizikai tantermében. Dr. Károly Irén, az intézetnek kiváló fizikus-tanára fogja ez alkalommal kísérletekkel bemutatni, a telegrafozást drót nélkül. Hosszabb idő óta buvárkodott a jeles szakférfi e téren és most, midőn meglepő eredményhez jutott, — készséggel vállalkozik arra, hogy azt a nagy közönségnek jótékonyczélra bemutassa. A bemeneti díjat egy koronában állapította meg, a jövedelmet arra fordítja, hogy a szegényeket, a Röntgen-sugarak felvételénél ingyen láthassa el lemezekkel. Tekintve e jótékony czélt, de különösen a drót nélküli pusztalevegőben való telegrafozás rendkívül érdekességét — hisszük, hogy szombaton minél többen fognak megjelenni az előadásban, melylyel Nagyvárad a vidéki városok között ismét az első helyen áll, a mennyiben még a drót nélküli telegrafozást vidéken nem mutatta be senki.

* **Milán főparancsnok.** Milán exkirályt a szerb hadsereg főparancsnokává nevezték ki. Milánnak a szerb hadsereg főhadvezérévé való kinevezése azt jelenti, hogy a volt szerb király már most állandóan Szerbiában marad. Az ország közel van a pénzügyi tönkhöz s ehhez a katonai tönk veszedelme is járult; a katonatisztek, a kik hónapok óta nem kaptak fizetést, nagyon elégedetlenek. A kormány azt hiszi, hogy Milán, a kinek nagy befolyása van a katonatisztekre, a hadseregben a rendet helyre fogja állítani.

* **Anyakönyvi kinevezések.** A belügyminiszter a bihari anyakönyvi kerületbe kinevezte Matolcsi Imre jegyzőt; a csökmőibe Gyáni Ferenc jegyzőt; a berettyó-szentmártoniba Kántor Károly h. jegyzőt; a hegyközpályiba Gál Ferenc h. jegyzőt; a vasadiba Papp György nyárlói anyakönyvvezetőt; az árpádiba Csató József jegyzőt; anyakönyvvezető helyettesekké kinevezte a belügyminiszter: Beébe Nyisztor József irnokot; Rienybe Papp Miklós irnokot.

* **Az utcák új elnevezése.** Nagyvárad város szépészeti és közlekedési szakbizottsága tegnap délután hosszasan tanácskozott az utcák új elnevezése és a házak számozása kérdésével. — Első sorban megállapodtak abban, hogy a hirdetési táblák és oszlopok bérletére 20 évi időtartalommal, árlejtés kiírását javasolják a tanácsnak. — A házak számozására nézve abban állapodtak meg, hogy csinos öntött számtáblával látják el az összes házakat, a melyen az új számozás, mely minden utcában az 1-el kezdődik, nagyobb számmal s alatta a mostani szám kisebb alakban legyen. Az utca neve azonkívül minden táblán jelezve lesz. Egy ily tábla 80 kr. kerül. A város rendeli meg és a gazdától beszedi az árát. Azonkívül minden utca sarkon nagyobb tábla jelzi az utca nevét. — Nagyobb vitát keltett a főmérnök javaslata, mely szerint mintegy 150 utca új nevet nyerne. Az előterjesztés valóságos chaoszt hozna létre. A történelem kimagasló alakjai, minden rendszer nélkül vannak az egyes utcákra odadobva. A legjelesebb embereknek, mint Zrínyi, Petőfi, Vörösmarty, Batthyányi egy-egy külvárosi zug jutott megtiszteltetésül. — Dr. Molnár Imre tiltakozott a történelmi alakok ilyen zürzavaros összehalmozása ellen, mely csak forgalmi akadályt képezne. — Végre is egy 5 tagú bizottságot küldtek ki, hogy a kérdést tanulmányozza s készítsen javaslatot. A bizottság tagjai: Mezey Mihály, Száhlender Károly, Busch Dávid, Stark Gyula és Bozóky Béla.

* **Uj óvoda.** Báss Vilma okleveles óvónő már berendezte óvodáját Várad-Velenczén, Kis-Szöllős-utczán. Az oktatást január hó 10-én, hétfőn kezdi meg. Beiratni 3—6 éves gyermekeket naponta d. e. 8—12, s d. u. 2—4 óráig lehet.

* **Olasz Zoltán temetése.** Tegnap délelőtt helyezték örök nyugalomra Olasz Zoltán temetéseit. A korán elhunyt derék ifju temetésén nagyszámban jelentek meg az ösmerősök, a jóbarátok és sokan könyeztek az ifju koporsójánál. A holttest csütörtök délelőtt érkezett meg Czirkeniczából. A ravatalt az olasz reformatus templom előtt állították fel. A templomban Sulyok István téri gyászbeszédet. A gyászbeszéd után az ifju koporsóját, volt osztálytársai vitték és azután megindult a hosszú kocsisor ki a temetőbe. A temetőben Losonczy Géza fiatal ügyvéd, volt tanuló társai nevében a következő kis beszéddel bucsuztatta el:

Elköltözött Zoltán barátom!

Te korán letört virág!

Idő előtt érkezél el hát legvégső rendeltetésedhez . . . . .

Kihűlt tetemeid az édes anyaföld ölelő karjaira várnak, hová az örök természet megváltozhatatlan rendje szerint majdan mindannyian megpihenni térünk, — hová azonban a véges emberi gondolkodás utópiája szerint csak egy hosszú, küzdelemmel, örömmel és szenvedéssel vegyes élet után kellene csak megpihenni térni, — az emberi kor alkonyán.

Számodra azonban más volt megírva a kifürkészhetetlen sors könyvében! . . . . .

Gyilkos kór támadta meg fiatal szervezeted, s kelt ádár harcra ifju életeddel . . . . . Szive forró hevével, mérhetetlen anyai szeretetével ápoló gyöngéd édes anyád, a leggyöngédebb érzelmekkel eltelt testvéreid, — rokonaid, a legmélyebben kutató orvosi tudomány, Cirkvenicza enyhe égálja, balzsamos levegője, — nem tudtak megmenteni az élet számára.

Gyarló emberi eszközök, minden elképzelhető törekvések meghiusultak szemben a sors megváltozhatatlan, gyászos elhatározásával!

Fiatalon, élted tavaszán kellett sirba számod . . . . . jogi tanulmányaid delén, szorgalmas és ambitiosus munkásságod, rózsás reményeid, mindenki szeretete, tisztelete és becsülése közepette ragadott ki — forrón szerető szüleid, gyöngéd testvéreid, rokonaid köréből — ádáz karjaival a könyörületet nem ismerő halál.

Még csak ezentúl léptél volna ki az élet küzdelemre, melyre oly páratlan ritka szorgalommal, nemes ambícióval s fényes tehetséggel készültél, hogy elérve kitűzött életeleződát szaktudományod diszére, édes szüleid büszkeségére, a társadalom hasznára s édes hazánk boldogítására közreműködhes.

Élted eddig nem volt egyéb, mint küzdelem, előkészülés, nehéz szellemi munka, ami tényező elnyerése iránt, melyek létért való küzdelem immár oly nehéz harcában a szellemi működés terén szükségesekek. De mielőtt fáradtságod meghozta volna áldásos gyümölcseit élted kialudt a halál vérfogyasztó lehelete alatt.

Szívet repesztő, észbontó fájdalommal kérdjük:

Van-e hát igazság a földön?

Van-e ki igazi érdemnek a komoly szellemi munkának jutalma e földi siralomvölgyben, — ha a kifürkészhetetlen sors eltűnik utján bármikor kibekialthatja: »Eddig és ne tovább!«

A Keresztény vallás mélyreható bölcselete azonban megnyugtató sajtó szívünk fájdalmait.

Ne legyünk hát kicsinyhitűek s oly önzött magunk iránt, hogy csak a földi élet boldogít . . . — a maró fájdalom oly korai gyászos halálot miatt kétségbeesetten korbácsolta fel szívünk minden buját, keservét . . . . .

Te immár boldog vagy elköltözött Zoltán barátom, — a földi élet sulyos terhei: gondok, csalódások már nem terhelik idealis, ifju lelkedet . . . . .

Szellemed él közöttünk, csak visszazállott a világegyetem örökkévaló alkotójához! . . . . .

Mi is jövünk ntánnad . . . . . jövünk . . . . . ki előbb, — ki utóbb . . . . .

Isten veled elköltözött Zoltán barátom . . . . .!

A viszontlátásra! . . . . .

Isten veled!

* **Esküvő.** Róth Henrik nagyváradai fiatal kereskedő január hó 16-án délután tartja esküvőjét Miskolczon Fischer Szeréna kisasszonnyal.

* **Hírek az O. N. Sz.-ből.** Az oly hamar örvendetes fejlődésnek indult Országos Nemzeti Szövetségbe — mint értesülünk — alapító tagokul újabb Vasary Kolos bíbornok, hercegprimás, esztergomi érsek és gróf Eszterházy Mihály, a nemzeti kaszinó igazgatója léptek be. — **Rokkant munkások háza.** Kende Kanut, volt kormánybiztos, egy teiket ajánlott fel Erzsébetfalván, hogy azon a rokkant munkásoknak menhely építtessék. — **Az O. N. Sz. közgyűlése.** Az igazgatóság határozata szerint a közgyűlést február hó végén tartják meg. E közgyűlés országos jellegű lesz, melyre természetesen a vidéki szövetségek illetve tagok is megkapják a meghívót, illetőleg szavazó lapjukat. Ezen okból is kéri a vidéki szövetségeket, hogy jelentésüket a lehető legrészletesebben (taglétszám teljes névsor) kimutatásukat és vagyonmérlegüket mielőbb, legkésőbb azonban január 20-ig szíveskedjenek beküldeni.

* **Elzülött ember** Megirtuk csütörtöki számunkban Végső Miklós esetét. Most, hogy a nagyközönség a hírlapokból értesült Végső tetteről, tömegesen teszik ellene a feljelentéseket. A tegnapi nap folyamán is nyolcz feljelentés érkezett a helybeli gyárosok és kereskedők-től. Végsőt eddig nem sikerült elfogni.

* **Megfogott tolvaj.** Tegnap egy elzülött embert fogtak el a rendőrök. Vacz János Istvánnak hívják, tisztességes szülők gyermeke, azonban részeges természete mindjobban és jobban lefele vitte, míg végre odajutott, hogy most már koldulásból él. Tegnap azután Morinaszku Athanáz kir. ítélőtáblai bírótól ellopott egy ezüst kését, amit nemsokára el is adott. A káros család azonban csakhamar rájött a lopásra és az ügyet feljelentették a rendőrségnek. A rendőrök pedig nem sokára elfogták. Az ügyet áttették az ügyészséghez.

Nyilt levél

a városi szépművészeti bizottsághoz

Nagyságos és tekintetes Uraim!

Ugy hallom nagy tanácsot fognak az urak tartani, melyen utczák elnevezéséről léssen szó és határozat.

Bizony kérem a mi utczánk nevére is ráférne a korrigálás, hiszem is hogy fölvettek az urak a liztlájukba; de mert a mi utczánkban nem lakik szépművészeti bizottsági tag, ki önzetlenül lelkén viselné az ügyet; hát alázatosan megkértem a szerkesztő urat; tenné ki a becses lapjában (a hogy mondani szokás) ezt az instanciámat. Az urakat pedig kérem, hallgassanak rám egy kicsit, hadd panaszkodjam ki magam.

A mi utczánkkal igen, igen mostohán bánnak minden tekintetben. Avval csufolják, hogy már a Réthez tartozik. Van is benne valami, főleg világlítás tekintetében. Ha az égitestek nem világítanak nekünk, négy füstös petróleumlámpára van bízva egész közbiztonságunk. Ugy, hogy mikor a boldog Szaniszló utcáról ideérünk, akár Kukutyinba érkezünk volna meg. (Nem akartam kérem a poklot emlegetni.)

Esküszöm az urak előtt, hogy a cselédem azért mondott fel a napokban, mert ő bizony ilyen sötét utcában nem szolgál.

És mégis akad jó lélek, a ki meg is dicséri ezt a mi jó utczánkat. Találkoztam a mult vásáron egy vidéki komámmal, a kit rég nem láttam. Kérdi tőlem, hol lakom? Mondom, hogy a »Nagy-Pereczes«-utczán. Láttam rajta, hogy megütődött ezen a név: »Ugy, Nagy-Pereczes-utczán?« De aztán látva szégyenkezésem, megnyugtatólag tette hozzá: »Ugy hallom, ott már sokan laknak.« Megvallom, én nem tudok a Nagy-pereczes-utca tulajdonosságáról, de jól esett a dicséret s remélem az urak sem találják benne kétértelműséget.

Hát, mi tagadás benne, ez az utca néhány év alatt nagyot haladt, egyenesedett, épült, kövezet kapott, meg fasort. Süt néha ki is seprük. (Ugy gondoljuk a fűszámvérvő ur kedvéért, a ki néha erre sétál. Bár csak többször akadna dolga erre felé!) Hanem azért ez a haladás nem tart lépést az anyaváros haladásával s a mi fő a neve, a neve az

szörnyűség. Se nem szép, se nem alkalmas a kimondásra, költőiesnek meg éppen nem költőies. A név eredetére nézve sem vagyok tisztában. Az urak, kik bizonyára régészettel, történettel meg okmányokkal dolgoznak az utca nevek eredetének kikutatásánál, — tudni fogják ennek az eredetét is, meg is köszönném, ha felvilágosítanak róla. Én a magam egyszerű eszével nem tudom elgondolni, hogy ha már téztafeléről nevezték el ezt az utczát, miért nem lett inkább *pagácsa* utca vagy *czipó* utca? Mind a kettő mindenképpen szebb is, jobb is.

Talán sok pereczes lakott itt valamikor, onnan a neve? De hisz ugy is leróttuk már irántuk (a dicső ősök iránt) hálánkat, oly rég emlegetjük őket. Vagy talán a Perecz koresmáról nevezték így? Akkor is hiba van a dologban: a koresma Aranypercz, az utca Nagyperecz s így ez utóbbi huzza a rövidebbet. Már pedig az csak rangosabb mint a koresma. Azt is hallottam, hogy valamikor megszűnik a Perecz-koresma. Hát mi lesz akkor kérem az utczánkkal?

Hát azt tudják-e az urak, hogy két »Perecz«-utca van? No hát mi szívesen lemondunk a névről a Kispereczes utca javára. Ő is nyer vele mert rövidebb lesz a neve, mi pedig csak nyerhetünk, ha mindjárt a koldusokról vagy a verklisekről nevezik is el utczánkat. De ezért indítványnak ne vegyék ezt az urak, mert az igaz, hogy nagyon találó ide mindkét név, de nagyon keserves is.

Instálam; alásan: valami széphangu, rövid esetleg történelmi nevet eszeljenek ki ennek az utczának és a nagy gyűlésen rólunk el ne feledkezzenek!

Nagypereczes-utcai lakos.

MULATSÁG.

A Katholikus Kör táncestélye.

A Katholikus Kör vigalmi bizottsága tegnap este 6 órakor gyűlést tartott, a melyen elhatározták, hogy a kör *foljó hó 26-án* táncestélyt fog rendezni. A bált a *Zöldfában* fogják megtartani. Az estély igen fényesnek ígérkezik.

A rendezőség a következőkből alakult meg:

Imrik Gusztáv
elnök.

Diószegi Győző dr., Stettner János dr., Gyenge Béla
alelnökök.

Ifj. Jelinek Ferenc háznagy.	Schweiger Jenő jegyző.
Kelemen Kálmán pénztárnok.	Ifj. Maróczy János ellenőr.
Adamik János, Akantisz Ödön, ifj. Bárdos Ödön, Beleznay Antal, Beliczay Elek, Benkő Ernő, Bozóky Kálmán dr., Cserey Béla, Demetrovics Elek, Fábry István, Fehér Kálmán, Fichtner Gyula, Ficzek Emil, ifj. Frankó Endre, Géher Lambert, Hollmayer Béla, Jelinek Géza, Juricskay Aurél, Kalmár Illés, Kolb Géza, Küttel Károly, Lojtkó János, Lukács Imre,	Medvigy Eugén, Medvigy Gábor, Medvigy István, Mészáros Aladár, Mikó Gyula dr., Némethy Ferencz, Nuszbec Sándor, Ó Dezső, Órley Dénes, Papp János, Pfalcz Kálmán, Podhraszky Rezső, Rezey Gusztáv, ifj. Rimanóczy Kálmán, Rózsa Ambrus, Schweiger Endre, Serly Jenő, Soltó Béla, Stocker József dr., Szilárdy Imre, Szkálák József, ifj. Szokolay Tamás, Vidosits Gyula,

Wavrek Kálmán dr.

Kolon-bál. A Heringh Sándorné védnőksége alatt állott kolon most lett befejezve, nagyon jól sikerült kolon-bállal. Az alábbi díszes névsor a legesalhatatlanabb bizonyítéka a fényes estélynek. — A kolont Sára Miklós jóhírű táncmester tanította aki a legujabb táncokat is mind tanította.

A kolon-bálon jelen voltak:

Asszonyok: Heringh Sándorné, Sal Ferenczné, Wurst Terka, Nadányi Jenőné, Tóth Jenőné, Horványi Gyuláné, Korda Kálmánné, Batig Ferenczné, Cseresznyés Albetné, Géczy Imréné, Sebő Pálné, Lukács Gézané, Géczy Lajosné, Eötvös Gyuláné.

Leányok: Dankó Olga, Lázár Ilonka, Géczy Irén, Tóth Karola, Erkel Ilona, Bach nővérek, Korda Boris, Csányi Margit, Sipos Elza, Sebő Anna, Nadányi Margit, Heringh Erzsé, Lázár Ilona, Lukács Lenke, Cseresznyés Ilona, Király Sára, Sebestyén nővérek, Cseresznyés Lujza, Barányi Gizella, Lacsny Irén, Korda Rózsi.

Notabil.: Sal Ferencz, Géczy Lajos, Lukács Örnagy, Sebestyén Ödön, Sipos Árpád, Heringh Sándor, Korda Kálmán, stb.

IRODALOM.

Betyárlegendák.

Tömörkény Istvánnak a másik legujabban megjelent könyve a könyvpiacon egyik legérdekesebb ujdonsága. Történetek ezek az alföldi betyárvilágból. De nem csupán rablóhistoriák gyűjteményét veszi az olvasó, hanem találó és mesteri leírását a délibábos rónának, ennek egész világának és az alföldi betyár-típusnak. Vad hírek és még vadabb történetek egész özöne szól az alföldi betyárokról. Borzalom még csak olvasni is, — még nekünk is; hát még külföldi embernek. Nem a karaktert, nem a típust örökítették meg ezek, hanem a társadalmi rendből kivadult, elzülött szörnyeteket.

Mennyire más szempontból itél *Tömörkény*. Mennyi érdekes vonást, mily sok szépséget tud találni ebben a témában s mily szeretettel és éles megfigyeléssel is írja azt meg. A nagy rébuszból, a magyar pusztából mond el sok, eddig nem is sejtett dolgot. A táviratozást, a »jeleket«, meg egyéb rejtelmeket a pusztának, — a sok sajtáságot, csodálatost és az egész sajtászerű, ősi életet. Ez hiányzik mindenféle Népisméből, Irásban és Képekben-féle vállalatokból és Lexikonokból. És minden, amit elmond, leír, közvetlen, szép és kedves, — mert az őszinte igazság az maga.

Ebben a könyvben 14 história van. Egyet kivettem, hogy mutatóba közöljük. De hát ez csak egy a sok közül. Kaleidoszkóp ez a könyv. Minden története egy-egy kép, a mely más és új világlátásban mutogatja nekünk, olvasóknak a pusztát, a délibábos, csodálatos pusztát. Minden dolgában ilyen *Tömörkény*; s az ember örül, mikor olvás tőle valamit. Nem is azért, ajánljuk könyvét olvasóinknak, mert új dolgot írt, nem is azért, mert ő írta, hanem azért, mert egytől-egyig jó az, a mi ebben a könyvben van. Tösgyökeres magyar írónak a legjobb dolga.

Ez nekünk szól, mert hát külföldi ember meg sem érti. Bár a többi írónk is ennyire idehaza és az itthon való dolgokról írnának! — tisztelet annak a kis kivételnek, annak a kevés igazán magyar írónak.

A csinos iniciálékkal ellátott, vaskos könyv *Engel* Lajos szegedi kiadót dicséri. A könyv ára 2 korona. —i.

— **Példa-tar az iparos-tanonczok vallás-oktatásához.** Az iparos tanonczok vallásoktatásáról írott vezérkönyvemet a szakkritika és a hittanító urak nagy elismeréssel fogadták. Sőt sürgettek, zaklattak, hogy készítsem el a Vezérkönyvnek gyakorlati részét is. Ime készen vagyok, a sajtó alól kikerült egy 13—14 ives »Példatár«, melyben a hittani anyag óráról be van osztva és ezen anyaghoz számtalan magyarázó példa, találó hasonlat, gyönyörű legendák, történetek... mindannyi az iparos világból merítve. Alig van az iparoséletnek nyilvánítása, melyet e könyv nem érintene és ki ne aknázna. A Példatár ára 1 frt. A Vezér-

könyv is kapható még mindig, ennek ára szintén egy forint. A ki a pénzt alulirothoz beküldi, bérmentesen kapja kezébe. Szatmár, 1897. decz. 16. Bodnár Gáspár, tanár, a »Téli Esték« szerkesztője.

SZINHAZ ES MŰVESZET.

A kolozsvári nemzeti színház.

Az »Országos Hírlap« legújabb számában a következő cikket hozza a kolozsvári nemzeti színházról:

A magyar színészet bölcsője a kolozsvári nemzeti színházban rengett. Az 1795. márczius 20-án tartott országgyűlésen mondták ki Erdély rendei, hogy egy országos nemzeti színház létesítését szükségesnek látják és a cél elérésére »országos rovattal« rendeltek el ugyszintén magán és törvényhatósági uton gyűjtést indítottak. Erdély főurai vásárolták a telket 5000 bankó forintot, 1803-ban pedig megkezdődött és 1821-ben befejezést nyert az építkezés 57.600 forint költséggel. Ime tehát idestova százados multja van a kolozsvári nemzeti színháznak, amely alatt a magyar színművészet majdnem valamennyi jelese: Jancsó, Coelestin, Lendvai, László József, Egressy, Gyulai Ferencz, E. Kovács Gyula, Dériné, Neéb Mária, Laczkóziné, Székelyné Ungár Anna, Jókainé, Laborfalvi Róza, Prielle Kornélia, Jászai Mari stb. ott kezdték pályájukat.

Szép időket is élt át a kolozsvári nemzeti színház. Fénypontja a hatvanas-hetvenes évekre esik, amikor Folinsz majd Fehérvári direktorkodása alatt messi földön, sőt az ország határain túl is híres volt társulata, ugy a drámai mint az operai szak, de ez utóbbi különösen.

Ujabb azonban mindinkább érezhetővé vált a dekadencia. Egész harmadrangúvá süllyedt a színház nivója. Már szinte végleg megfelejtkeztek az emberek arról, hogy valaha a nagy színészek iskolája gyanánt szerepelt és ha nem tartotta volna még talpon egy-egy nagykaliberű erő, mint E. Kovács Gyula és Szentgyörgyi István, bizonyosan elvesztette volna még az újjászületésére való képességét is. Pedig igen megkönnyítette ezt az utóbb elfajult magánvállalkozói rendszer is, amely persze a zseburalmát nyögte és művészi feladatok megoldására edes keveset igyekezett, amelynek azonban szerencsére, már megszámlálvák órái.

És éppen ez teremti a kolozsvári nemzeti színház új éráját. A színház állomositása május elsejével ténynye válik, amikor is 45.000 forint évi szubvencziót fog élvezni és teljesen a mostani intendáns, Bölöny József gondjára lesz bízva.

Bölöny tervei valódi mecenásra valának. Amellett, hogy alig pár hónap alatt, miőt intendáns máris huszezer forint körül költött saját vagyonából a színházra, állítólag évente körülbelül ugyanekkora összeget szánt művészeti céljainak megvalósítására. Ha tehát a szint páratlan bőkezűség és az állami szubvenczió mellé ezélirányos, öntudatos és a művészet követelményeinek megfelelő művezetés járul, akkor fényesnek ígérkezik a kolozsvári nemzeti színház renaissance-a.

Bölöny már nagybárá összeállította a társulatot, a névsor azonban még nem mutat többet, minthogy a kezdett nehézségein kell előbb átvergődni, míg a reményeknek megfelelő társulat játszhatik a kolozsvári színpadon. Az ujonnan szerződött tagok nem épen a krémjéből kerültek ki a vidéki színészetnek s így előre csupán a régi tagok ereje fogja a színház erejét szolgáltatni. A régiek közül nem pusztán vidéki mérték szerint kiválnak: csesdi Kovács Gyula és Szentgyörgyi István első sorban, mint valódi művészi nagyságok; aztán Megyeri Dezső, a művezető és eddigi vállalkozó igazgató, Vendrey Ferencz, leővői Leővey Leó, Rózsahegy Kálmán és kivált Kassai Károly, mindannyian komoly, számot tevő erők. A színésznők közül már csak Solti Helén, a ki a mult szezonban mint a »Két Tacsó« Fannája ritka sikereket aratott és Turchányi Olga képviselik előnyösen az újjáalakult régi gárdát. A zenekar 21 tagból fog állani az ezelőtti honvédzenekar helyett.

Világos, hogy az új regime kötelességének kell, hogy tekintse változtatni a mostani kritikán alul levő gázsi-állapotokon, s ha így értékükhez mérten az említett régi és időrőlidőre szerződhetendők szükséges és kiválóbb új tagokat elfogadhatóan fogja fizetni, méltó lesz régi hírnevéhez a kolozsvári nemzeti színház.

Mindenesetre nagy mértékben figyelemre méltó a kolozsvári nemzeti színház renaissance-a mert bizható arra nézve, hogy újra fölveszi az uzust, hogy szukreszcenciát neveljen a budapesti színházak számára. A fődolog, hogy semminemű körülmény, befolyás ne bántsa a Bölöny tervét: a valódi művészi feladatok megoldását.

A színügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város színügyi bizottságának tagjait tisztelettel felkérem, hogy a f. hó 8-án d. u. 3 órakor a városháza termében tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1898. jan. 7.

Hoványi Géza,
színügyi biz. elnök.

Tárgy: A szerződés megkötése Bölöny Józseffel.

Közönség köre.

Köszönet-nyilvánítás.

Mindazoknak, a kik Istenben boldogult, drága jó Gyulánk elhunyt alkalmából méherhetetlen fájdalomukat bármely alakban megnyilatkozott részvétükkel enyhíteni igyekeztek, ez uton mondunk hálás köszönetet.

Nagyvárad, 1898. január hó 7-én.

A gyászoló család nevében

Schütz Albert.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Németből: — plex. 1

A Frederico Stendardo et Comp. bankház tulajdonosa Hamburgban már nyolcz napja, hogy vidéki tartózkodásra Dünkelbeckbe utazott. Saját villája volt itt neki, mely a vasuti állomáshoz közel, egy szelid emelkedésű, szép lombos fák által szegélyezett dombon feküdt. Az erkélyen ülve az egész elragadó dünkelbecki völgyet végig lehetett tekinteni, de főleg a dünkelbecki régi várkastély bilincselte le a szemlélt, mely a ligeten túl, a zöld bokrok lábánál vörös falaival zordonan, de egyttal fenségesen meredt a magasba.

A Stendardo familia még a mult század elején vándorolt be Dél-Amerikából Németországba. A mostani családfőnek nagyatyja már német nevelésben részesült és törzsökös hamburginak vallotta magát. Külsőre azonban nem volt német. Szürkés fényű haja, nagyon sötét szemei és sárgás barnába játszó arczzsine volt.

E pillanatban Stendardo ur — junius elején volt az idő — egy fiatal urral, a ki váratlanul jött ki aznap látogatóba, épen a reggelinél ült, mely kurta volt ugyan, de válogatott fogásokból állt és családjáról csevegett vele. Elbeszélte, hogy legidősebb fiát, Fredericot, a ki hosszú ideig tartózkodott Chinában, épen most várja haza s hogy leánya, Felicitá, ne-jével együtt ma reggel Hamburgba utazott.

A nők egy kissé széjjel akartak nézni a család városi házában és némi intézkedéseket tenni, miután a legközelebbi napok egyikére ebédre invitálták Günderoda báró országos tanácsos családját.

— A báró ideát lakik a várkastélyban — jegyzé meg a hamburgi szenator.

— A várkastélyban? — vágott meglepetten szavaiba a vendég, egy fiatal brémai kereskedő, nevére nézve William Pontus. — Egy ilyen dögzadag ember és hivatalnok!

Stendardo bizonyos fölénnyel mosolygott.

— Gazdag? Oh épen nem! Bár sokféle szükségétől lehetne. S a várkastélylyal is máskép áll a dolog.

Ez az állam tulajdona és hivatali helyiségeül szolgál az időszerinti országos tanácsosnak.

— Kellemes népek?

Stendardo fejével biccentett.

— No hogyné! A tanácsos egy tökéletes gavallér és pompás uri ember. Csak az az egy hibája van, hogy nagyon szereti az aszu borokat. Neje egy kissé tartózkodó ugyan, de ennek daczára jó szívű és hozzáférhető nő, két gyermekük végül az épen most látogatóba jött tanár ur és Zsófia kisasszony rendkívül szeretetreméltó leányok. Ez utóbbi egyttal ritka női szépség is.

— Azonban talán távolról sem oly szép, mint Felicitá kisasszony, — vágott közbe William villámló szemekkel.

Stendardo egy kissé különösnek találta ezt az egyenes dicshymnust, melyet leányának zengett a fiatal vendég, nem adott a szóra feleletet, ellenben olyan kifejezést öltött fel elmúlt arczával, mely érthetően fejezte ki gondolatait.

— Remélem, hogy Ön is velünk ebédel — vetette oda hüvös udvariassággal. Legalább köszöntést válthat az én hölgyemmel. Talán látták már egymást a télen a bál alkalmával?

— Oh igen, igen, szenator uram! Volt szerencsém Felicitá nagysámat az asztalhoz vezetni Innen van aztán, hogy az előbb . . . .

A fiatal ur az előbbiekre való gyengéd kitéréssel folytatta a beszédet és mindenképen azon igyekezett, hogy ismét jó hangulatba hozza az öreg urat. Nem kerülte el ugyanis a figyelmét, hogy közbeszólása Stendardot kellemetlenül érintette.

Stendardonak élesen körvonalazott arcán bizonyos engesztelő vonás jelent meg. Azután kiitta poharát s néhány általános frázis után így szólt:

— Kérnem kell Önt, hogy az asztal terítés idejéig segítsen magán. Nézzon Ön egy kissé széjjel Dünkelbeckben. Még némi végezni valóm van az üzletben. Nem mondhatom, hogy Ön engem megzavart volna, oh nem! fejezte be szavait röviden, csaknem nyersen, a maga rendes módja szerint. — Én ugy beszélek, a mint van. Tehát a viszontlátásra! . . . . Ha erre egyenesen megy lefele, ahhoz a hidhoz ér, mely a várkastélyhoz vezet. Isten vele! Viszont látásra az asztalnál, négy órakor! . . . .

E szavak után egy cigarettát nyugtott oda a fiatal embernek, melyet nyugat indiai szalmából font tárczájából hozott elő és eltávozott.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Schönfeld báró táborszernagy halála.

Bécs, január. 7. (Saját tud. távirata.) Schönfeld báró táborszernagy, a hadsereg főfelügyelője meghalt.

A hódmezővásárhelyi sikkasztás.

Hódmezővásárhely, jan. 7. (Saj. tud. táv.) Tragikus végű eset tartja izgalomban egész Hódmezővásárhelyt. Az eset a következő: B a k s a polgármester vasárnap óta vizsgálja a birságpénzeket és nagy hiányoknak jött a nyomára. Ennek az volt a következménye, hogy P a k a első alkapitány délelőtt föbelőtte magát, félóra mulva pedig G o s z t o n y i, ki járlati pénzeket sikkasztott, szintén agyonlőtte magát.

Milán főparancsnokságához.

Bécs, január 7. (Saját tud. távirata.) A »Neues Wiener Tagblatt« írja: Most, amidőn a politikai események a kicsiny Balkán-államokban, hála az Ausztria-Magyarország és

Oroszország közti egyetértésnek, sokat vesztek az eddig nekik tulajdonított fontosságukból, Milán királynak a szerb hadsereg parancsnokává való kinevezését csupán Szerbia belügyeit érintő eseménynek kell tekinteni. E viszonyokba pedig a Balkán-államok iránt érdeklő nagyhatalmak nem hajlandók beavatkozni. A nemzetközi politikára nézve Milán kinevezése közönyös marad, habár az tűnik is ki, hogy Szerbiában az ügyek sajtóságon fejlődtek.

A brit kormány és a kínai kölcsön.

Budapest, január 7. (Saját tud. távirata.) A „Globe” külön kiadásában jelenti: A londoni tőzsdén ma az a hír keringett, hogy a brit kormány 16 millió fontnyi 3%-os kínai kölcsönt 100 kibocsátási árral garantált volna.

Uj vasutak Egyiptomban.

Budapest, január 7. (Saját tud. távirata.) Elhatározták, hogy az Abu-Hamedig kiépített vasutat Ed-Damer-ig, a mely az Albara torkolatánál a Nilus mellett fekszik, meghosszabbítják.

A Spanyol hadügyminiszter lemondása.

Budapest, január 7. (Saját tud. távirata.) Lehetséges, hogy a madridi legfőbb katonai törvényszéknél Weyler tábornok ügyében hozott döntése Correa tábornok hadügyminiszter lemondását fogja maga után vonni. A minisztertanács holnap foglalkozik ezzel a kérdéssel.

Pestis Bombay-ban.

Budapest, január 7. (Saját tud. távirata.) Az utolsó 48 óra alatt 142 pestis-eset fordult elő Bombay-ban, melyek közül 105 halálos kimenetelű volt. A járvány most ismét majd olyan heves, mint első fellépése alkalmával volt. Attól tartanak, hogy ha a járvány a napfogyatkozásig, folyó hó 22-éig nem hagy alább számosan kivándorolnak és az üzletben általános pangás fog beállani.

KÖZGAZDASÁG.

TŐZSDE.

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

	Budapest, jan. 7.
Buza őszre — — — — —	9.37
Buza tavaszra — — — — —	12.02
Tengeri — — — — —	5.37
Rozs őszre — — — — —	8.77
Zab őszre — — — — —	6.38

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd. Budapest, jan. 7.

Osztrák hitel — — — — —	357.30
Magyar hitel — — — — —	386.75
Allamvasut — — — — —	345.75
Déli vasut — — — — —	89.25
Rimamurányi — — — — —	252.—
Magyar jelző — — — — —	271.—
Magyar leszámítoló — — — — —	245.75
Villamos vasut — — — — —	277.50
Salgótarjáni — — — — —	602.—
Iparbank — — — — —	101.25
Budapest közuti — — — — —	404.50
Kereskedelmi bank — — — — —	1450.—

Bécs, jan. 7.

Az irányzat szilárd.	
Osztr. hitel — — — — —	358.75
Magyar hitel — — — — —	387.75
Allamvasut — — — — —	346.75

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. január 7-én.	
Magyar aranyjárdék 4% — — — — —	121.—
Magyar koronajárdék — — — — —	99.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2% — — — — —	121.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2% — — — — —	100.50
Magyar keleti vasuti államkölcsön 1878-ban — — — — —	120.50
Mag a földterhermentesítési kötvény 4% — — — — —	97.25
Italié ési jog megváltási kötvény — — — — —	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — — —	97.25
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön — — — — —	153.25
Tízszázalékos és szeptember sorsjegy-kölcsön — — — — —	140.—
Osztrák járdék papírban — — — — —	102.25
Osztrák járdék ezüstben — — — — —	102.25
Osztrák járdék aranyban — — — — —	121.25
Oztrák korona járdék — — — — —	101.75
1860. osztrák államsorsjegyek — — — — —	144.—
Osztrák magyar bankreszvény — — — — —	947.—
Magyar hitelbank részvény — — — — —	387.—
Osztrák hitelintézeti részvény — — — — —	345.50
Paris vista — — — — —	51.—
20 márkás arany — — — — —	587.50
Német birod. lmi márka — — — — —	120.—
London vista — — — — —	475.—
Paris vista — — — — —	47.55
20 márkás arany — — — — —	17.74

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsém t. üzletfeleimmel tudatni, hogy a világszerte kitűnő lisztjéről híres

DEBRECZENI

„ISTVÁN” gőzmalom

TÁRSULAT

képviselőt átvettem.

Tisztelettel

Nagy Mihály,

(10) 1—1

Fő-utca, Bartsch-ház.

Csődtömeg eladása.

V. b. **Feldheim Ábrahám és társa** nagyvárad keréskedő cég csődtömegéhez leltározott és a csődleltár 2—1079, 1081—1105, 1107—1121, 1123—1146 tételei alatt felvett 9526 frt 10 kr. beszerzési és 5226 frt 26 kr. becsértékű **fűszer és rövid áruknak** egy a leltár 1106 t. alatt 800 frt beszerzési és 300 frt becsértékben felvett üzleti felszereléseknek, végül az 1080 t. alatt 280 frt beszerzési és 140 frt becsértékben felvett tüzmentes pénzszekrénynek, összesen tehát **10606 frt 10 kr. beszerzési és 5666 frt 26 kr. becsértékű** ingóságoknak együttesen zárt ajánlat útján eladását a csődválasztmány elrendelvé, felhívtnak a venni szándékozók, hogy **1000 frt** bánompénzzel ellátott zárt ajánlataikat **1898. évi január hó 26-ik** napjának d. u. 5 órájáig **dr. Mihály Lajos** ügyvéd mint a csődválasztmány elnökéhez Nagyváradon, (Kossuth-u. Andrányi-ház) annál inkább adják be, mert későbbi vagy a bánatpénzt nélkülöző ajánlatok el nem fogadtnak.

Vevő a jelenlegi üzlethelyiséget megegyezés esetén 1898. május 1-ig megtarthatja; ellenesetben az árukat 8 nap alatt átvenni és elszállítani köteles. A csődválasztmány az ajánlatok feletti döntés jogát magának fentartja. A vételi illeték vevőt terheli.

A csődleltár alulírott tömeggondnoknál vagy Geleta Géza kir. törvényszéki csődbiztos urnál megtekinthető; az áruktár pedig az érdeklődőknek jelentkezése esetén **naponként a délelőtti órákban** meg szemlélés céljából rendelkezésre és nyitva áll.

Nagyváradon, 1898. január hó 5. napján.

Mihály Adolf.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. évi október 1-től.

Kolozsvar—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvar.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.								
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.			
Kolozsvar	ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest	ind.	9 15	2 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány	ind.	4 08	1 31	6 00	2 40	6 12
B.-Hunyad	»	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá	»	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen	»	5 23	3 05	6 59	4 07	7 40
Csucsá	»	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok	»	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva	érk.	6 37	4 06	7 44	5 09	9 23
Bucsa	»	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány	»	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Brátka	»	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd	»	—	—	12 07	2 12	5 17	Érmihályfalva ind. 6 38 11 17 5 40 9 24 7 57						
Rév	»	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp	»	1 17	6 15	12 24	2 27	5 38	Debreczen » 3 48 12 36 8 15 10 37 8 53						
Élesd	»	1 48	7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu	»	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	P.-Ladány érk. 5 24 1 45 9 45 11 40 9 46						
Mező-Telegd	»	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	»	—	—	1 00	3 00	6 21	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta						
F.-Vásárhely	»	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	»	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen i. 8 35 4 17 Nagy-Léta- 5 25 1 05						
Várad-Velence	»	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	»	—	—	1 28	3 25	6 56	Sáránd » 9 31 5 11 Vértés ind. 5 47 1 30						
Nagyvárad	érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	»	—	—	1 36	3 32	7 08	H.-Bagos » 9 44 5 22 M.-Pályi » 5 47 1 30						
Nagyvárad	ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad	érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	H.-Pályi » 10 08 5 46 H.-Pályi » 6 03 1 48						
Püspöki	»	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad	ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	M.-Pályi » 10 23 6 00 H.-Bagos » 6 18 2 05						
Bors	»	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence	»	2 25	—	2 30	4 05	1 31	N.-Léta- Sáránd » 6 47 2 34						
M.-Keresztes	»	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely	»	—	—	2 41	4 16	1 46	Vértés érk. 10 46 6 20 Debreczen é. 7 25 3 18						
Mező-Peterd	»	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	»	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.						
B.-Ujfalu	»	3 18	9 22	12 29	12 05	4 16	Élesd	»	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	Sáránd ind. 9 41 5 21 Derecske ind. 6 00 1 49						
Sáp	»	3 38	9 36	12 47	12 25	4 49	Rév	»	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Derecske érk. 10 00 5 40 Sáránd érk. 6 20 2 09						
Báránd	»	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	»	—	—	4 06	5 43	4 08	—						
P.-Ladány	»	4 03	10 03	1 34	1 19	5 50	Bucsa	»	—	8 51	4 27	6 04	4 36	—						
Szolnok	»	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	»	4 16	9 6	4 53	6 31	5 03	—						
Nagy-Kátá	»	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	»	4 52	9 37	5 32	7 16	—	—						
Budapest	érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvar	érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	—						

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László nyomda-részvénytársaság, Nagyváradon.